

Interaktivna dječja slikovnica

Babić, Ines

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Academy of Applied Arts / Sveučilište u Rijeci, Akademija primijenjenih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:279:956619>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-10**

University of Rijeka
Academy of
Applied Arts

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Academy of Applied Arts - Repository APURI](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

SVEUČILIŠTE U RIJECI
AKADEMIJA PRIMIJENJENIH UMJETNOSTI

DIPLOMSKI RAD
INTERAKTIVNA DJEČJA KUHARICA

INES BABIĆ

Rijeka, srpanj 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

AKADEMIJA PRIMIJENJENIH UMJETNOSTI

Diplomski sveučilišni studij

VIZUALNE KOMUNIKACIJE I GRAFIČKI DIZAJN

DIPLOMSKI RAD

INTERAKTIVNA DJEČJA KUHARICA

MENTOR:

Marko Koržinek

STUDENTICA:

Ines Babić

Matični broj (1560)

Rijeka, srpanj 2024.

SAŽETAK

Rad se bavi istraživanjem korištenja slikovnica s ciljem razvoja kreativnosti i motorike kod djece i izradom primjera vlastite ilustrirane dječje interaktivne slikovnice. Ovaj se rad sastoji od istraživačkog dijela u kojem je pojašnjen proces nastanka likovnog rada, koncept i sveukupan proces, od prvih skica do završnog rada. Izrađena slikovnica spoj je edukativnog i interaktivnog koncepta te će djeca, kroz kombinaciju zanimljivih ilustracija i interaktivnih dijelova knjige, imati priliku razvijati svoju kreativnost.

SUMMARY

This paper deals with research into the use of picture books with the aim of developing creativity and motor skills in children and creating an example of one's own illustrated children's interactive picture book. This work consists of a research part in which the process of the creation of the artwork, the concept and the overall process, from the first sketch to the final work, is clarified. The created picture book is a combination of an educational and interactive concept and through the combination of interesting illustrations and interactive parts of the book, children will have the opportunity to develop their creativity.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. ILUSTRACIJA	2
2.1. Razvoj ilustracije (kratki pregled)	2
2.2. Podjela dječje ilustracije	3
3. SLIKOVNICA	6
3.1. Povijest slikovnica u svijetu	6
3.2. Povijest slikovnica u Hrvatskoj	7
3.3. Vrsta slikovnice.....	8
3.3.1. Slikovnice po obliku	9
3.3.2. Slikovnice po strukturi izlaganja	13
3.3.3. Slikovnice prema sadržaju	13
3.3.4. Slikovnice s obzirom na tehniku izrade	13
3.3.5. Slikovnice s obzirom na sudjelovanje recipijenta.....	15
4. INTERAKTIVNA SLIKOVNICA	16
5. PROCES NASTANKA LIKOVNOG RADA	17
5.1. Ideja i cilj	17
5.2. Tehnika.....	17
5.3. Početne skice.....	18
5.4. Oblikovanje i dizajn.....	21
5.5. Razrada	24
5.6. Završni rad	28
6. ZAKLJUČAK.....	31
7. LITERATURA.....	32

1. UVOD

S obzirom da su slikovnice jedne od prvih dječjih knjiga koje im pomažu otkrivati svijet, za temu diplomskog rada odabrala sam izradu interaktivne dječje kuharice. Prije same izrade knjige, donosi se istraživački dio rada. U njemu je fokus i cilj na istraživanju vrste, oblika i tema prikladnih za djecu predškolskog uzrasta. U likovnom su dijelu iskorištene istražene informacije te je kreirana slikovnica/kuharica. Tema ilustrirane slikovnice jesu jednostavni deserti pronađeni u vlastitoj obiteljskoj kuharici. Knjiga je namijenjena djeci predškolskog uzrasta, no veliku ulogu pri korištenju kuharice imat će i roditelji. Njihova će uloga biti uvođenje djece u svijet kulinarstva. Oni će također biti glavni izvor odgovora na sva dječja znatiželjna pitanja koja će im pomoći u razvoju kreativnosti, motorike i mašte, a također, na samome kraju, i osjećaju zadovoljstva nakon napravljenog deserta.

2. ILUSTRACIJA

Ilustracija je vizualni medij s osnovnom funkcijom prijenosa informacija. Ona je nerazdvojno povezana s umjetnošću jer se oslanja na tradicionalne tehnike i vještinu vizualnih umjetnosti. Ilustracije najčešće imaju komercijalnu svrhu, pri čemu društveni i ekonomski zahtjevi utječu na njihov oblik i sadržaj. Njezina glavna funkcija je dopuna sadržaju i pružanje vizualne podrške koja poboljšava razumijevanje i doživljaj teksta. Ona koristi kreativne tehnike kako bi prenijela složene ideje na pristupačan i estetski privlačan način i time postaje ključni element u komunikaciji i obrazovanju.¹

2.1. Razvoj ilustracije (kratki pregled)

Kroz povijest je ilustracija, spajanjem umjetnosti i komunikacije, igrala važnu ulogu u prenošenju informacija i priča. Važnu ulogu imala je još od najranijih dana ljudske civilizacije, koristeći se za narativne svrhe u egipatskim svicima, srednjovjekovnim iluminiranim rukopisima, pa sve do modernih ilustracija knjiga. Ona je ovisna o tradicionalnim umjetničkim vještinama i tehnikama, ali istovremeno se razvijala u skladu s društvenim, ekonomskim i tehnološkim promjenama.

U razdoblju renesanse, umjetnici poput Leonarda da Vincija i Alberta Dürera postavili su nove standarde preciznosti i detalja razvojem perspektive i tehnike promatranja detalja i time doveli do revolucije u znanstvenom i arhitektonskom kontekstu. Njihovi radovi ostaju kao podsjetnik važnosti ilustracije.

Slika 1. Četiri jahača apokalipse, Albrecht Dürer, 1498.

Slika 2. Anatomske studije ramena Leoarda Da Vincija, nacrtane oko 1510. ili 1511.

¹ Definicija izvedena iz uvodnih riječi o ilustraciji u knjizi *The complete guide to illustration and design: techniques and materials*. New Jersey: Chartwell Books, 1986. str. 10

Tehnološki napredak, poput izuma tiskarskog stroja i kasnije litografije, omogućio je širu distribuciju ilustriranih knjiga, čime je ilustracija postala dostupnija i raširenija. Ilustratori su nastavili razvijati svoje vještine i prilagođavati se novim tehnikama poput drvoreza, bakropisa i time su unijeli novu vrstu estetike i stilova u svoj rad.

I u današnje doba digitalizacije, ilustracija ostaje vitalna komponenta u mnogim područjima – obrazovanju, znanosti, medicini i arhitekturi. Temeljne vještine ilustratora, poput promatranja, preciznosti i kreativnosti, ostaju jednako važne. Ilustracija, osim što obogaćuje naše razumijevanje svijeta, omogućava prenošenje složenih informacija na vizualno privlačan i razumljiv način.²

2.2. Podjela dječje ilustracije

Stilovi ilustracije se, prema članku Šimrak-Kovač,³ mogu podijeliti na: apstraktni stil, stripovski stil, ekspresionistički stil, impresionistički stil, folklorni stil, naivni stil, realistički stil, nadrealistički stil te romantičarski stil.

1. Apstraktni stil ilustracije naglašava boje i oblike na jednostavan i često nespecificiran način. Umjesto da pokušava prikazati realizam, ovaj stil koristi apstraktne elemente kako bi stvorio vizualni dojam. Karakterističan je po tome što koristi geometrijske oblike, jake boje i minimalizam. Fokus se stavlja na kompoziciju i ravnotežu, a ne na stvaranje prepoznatljivih oblika. Ovaj stil često se viđa u slikovnicama namijenjenim za mlađu djecu, kako bi im pomogao razviti osjećaj za boje i oblike (Slika 3).
2. Stripovski stil, kao što samo ime naslućuje, povezan je sa stripovima i koristi tehnike i estetiku karakterističnu za ovaj medij. Dinamične linije, ne nužno crno bijeli prikazi s jakim kontrastima, stiliziranost i izražajne geste, jedni su od mnogih načina na koji se može prepoznati stripovski stil. Ovaj stil privlači djecu radi svoje živosti i lakoće doživljavanja (Slika 4).

² Povijest izvedena iz knjige- The complete guide to illustration and design: techniques and materials. New Jersey: Chartwell Books, 1986. str. 10

³ A. Balić-Šimrak, S. Narančić Kovač, Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama, u: Dijete, vrtić, obitelj, 66 (2011./2012.)

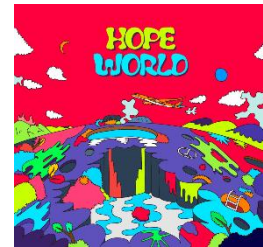
3. Ekspresionistički stil fokusira se na izražavanje emocija uz pomoć intenzivnih boja, dramatičnih poteza, iskrivljenih oblika i proporcija (Slika 5).
4. Impresionistički stil svjetlosnim efektima nastoji prikazati ili zaustaviti trenutak, stvarajući time osjećaj pokreta i prolaznosti. Takav stil postiže se uz pomoć laganih poteza kistom, svijetlim i prirodnim bojama, nedostatku detalja, svjetlu i atmosferi (Slika 6).
5. Folklorni stil izvlači inspiraciju iz narodnih priča i tradicija. Koristi se dekorativnim elementima te tradicionalnim motivima povezanim uz određenu kulturu. Ovisno o određenoj kulturi, određuju se boje i kompozicije. Ovaj je stil idealan za priče koje se temelje na kulturnoj baštini, narodnim pričama i bajkama (Slika 7).
6. Naivni stil njeguje “dječji“ način izvedbe, dvodimenzionalnost i plošnost oblika, jednostavne linije i svijetle boje. Prikladan je za mlađu publiku i priče koje obilježavaju jednostavnost i skromnost (Slika 8).
7. Realistični stil nastoji prikazati likove i scene vjerno stvarnosti. Koristi preciznost detalja, točne proporcije, prirodne boje, pozornost prema svjetlu i sjeni te sve prikazuje fotografski precizno. Koristi se za knjige edukativne svrhe, enciklopedije i priče koje zahtijevaju točnost i prepoznatljivost (Slika 9).
8. Nadrealistički stil, u suprotnosti realističnom stilu, stvara nadrealne, maštovite i fantastične prizore koji su najčešće neočekivani i iskrivljeni od stvarnosti. Ovakvim stilom nastoji se potaknuti maštovitost i razmišljanje van okvira. Često se koristi u bajkama i fantastičnim pričama (Slika 10).
9. Romantički stil, raskošnim ukrašavanjem oko prozora na slikovnici, pokušava vratiti starinski kič u stilu starih majstora. Ukrašeni okviri, detalji i raskošnost ilustracije idealni su za klasične bajke, povijesne romane i priče koje pokušavaju stvoriti osjećaj melankolije i ljepote (Slika 11).

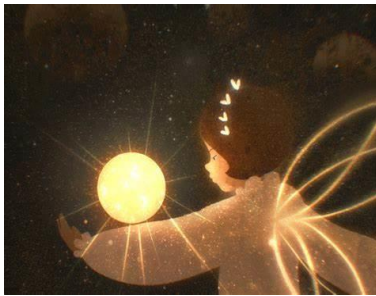
Slika 3. Gillian Ayers, Kolaž

Slika 4. Rudi Aljinović, Strip Calvin i Hobbes

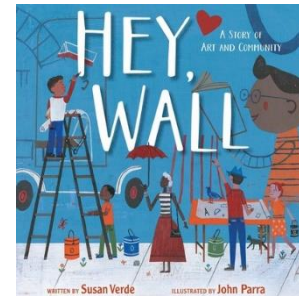
Slika 5. Autor nepoznat, ilustracija

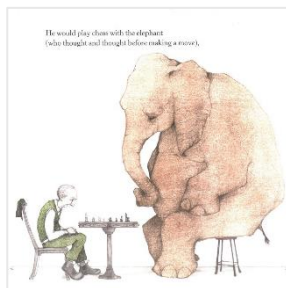
Slika 6. Elioli, Ilustracija, elioart.net

Slika 7. Autor nepoznat, Ilustracija

Slika 8. John Parra, Ilustracija

Slika 9. Erin E. Stead, Ilustracija

Slika 10. Nicoletta Ceccoli, Ilustracija

Slika 11. Rebecca Wright, Ilustracija

Ilustraciju treba promatrati i kao sredstvo poticanja koje proširuje dječji osjećaj za estetiku te doprinosi razvoju dječjeg likovnog stvaralaštva. Kako bi doprinos bio kvalitetan, djetetu je potrebno osigurati slikovnice s likovno vrijednim ilustracijama.⁴

⁴ A. Balić-Šimrak, Smiljana Narančić Kovač, Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama, u: Dijete, vrtić, obitelj, 66 (2011./2012.)

3. SLIKOVNICA

Prema definiciji koju je iznijela Zalar (2008), značajka slikovnice jest da ona pomaže djetetu otkrivati svijet i medij pisane riječi. Ona, osim obogaćivanja jezika i vokabulara, razvija dječji svjetonazor i potiče razvoj emocija. Slikovnica prikazuje međuljudske odnose koji djeci olakšavaju pamćenje i razumijevanje logičkih odnosa. Također, slikovnica prikazuje stvari s kojima se dijete ne susreće često te privikava dijete na korištenje knjige od najranije dobi i pruža mu uvid u svijet umjetnika.⁵

3.1. Povijest slikovnica u svijetu

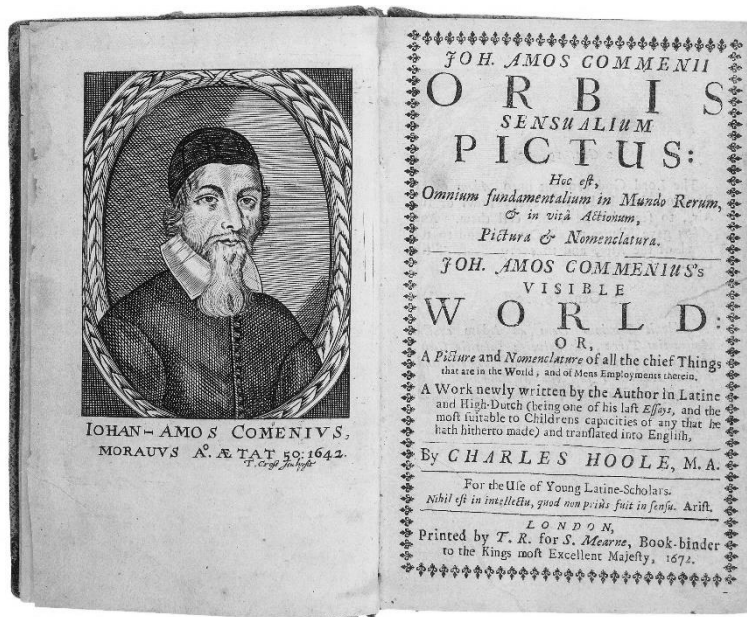
Pretraživanjem informacija o pojavi prvih slikovnica, zaključuje se da se o prvim slikovnicama pisalo u kontekstu tiskarstva i nakladništva. Istaknuti radovi u tom području pripadaju Štefki Batinić i Berislavu Majhutu. Oni su 2001. godine predstavili izložbu *Od slikovnjaka do vragobe: hrvatske slikovnice do 1945. godine* i za nju je izdan opsežan katalog s detaljima o povijesnom razvoju hrvatskih slikovnica.⁶

Iz dostupne literature proizlazi da se, zbog tehničkih ograničenja poput nedostatka tehnologije za tisak u boji, tiskane slikovnice nisu pojavile istodobno s tiskanim djelima za odrasle. Iako su rane slikovnice tiskane tehnikom drvoreza i ručno bojene, tek je pojava tiska u boji omogućila masovnu proizvodnju slikovnica. Prve slikovnice pojavile su se u Njemačkoj i Velikoj Britaniji. Vrlo rano se prepoznala potreba za čitateljskim materijalom namijenjenim djeci, što je dovelo do pojave ilustriranih izdanja nakon ostvarenja tehničkih preduvjeta. Prvom slikovnicom smatra se *Orbis Sensualium Pictus* iz 1658. godine, čiji je autor češki pedagog Jan Amos Komenski. Iako je namijenjena obrazovanju djece i odraslih, prema današnjim kriterijima kategorizacije literature za djecu, radi se o ilustriranoj knjizi. Ova knjiga tiskana je u Nurembergu, a bila je namijenjena obrazovanju djece i odraslih. Prema modernim kriterijima, *Orbis*

⁵ D. Zalar, S. Kovač-Prugovečki i Z. Zalar, Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica 2, (2009)

⁶ I. Martinović, I. Stirčević, Pregledni znanstveni rad -Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu, *Libellarium*, 4, (2011): 39-63

Sensualium Pictus može se smatrati ilustriranom knjigom, a ne slikovnicom u suvremenom smislu.

Slika 12. Jan Amos Komensky, *Osjetilni svijet u slikama*, 1658.

3.2. Povijest slikovnica u Hrvatskoj

U svojem katalogu⁷, autori Batinić i Majhut pružaju detaljan pregled razvoja nakladništva hrvatskih slikovnica i knjiga u povijesti. U Hrvatskoj se slikovnice pojavljuju znatno kasnije nego u Njemačkoj i Velikoj Britaniji. Njihov rad obuhvaća analizu razvoja izdavaštva dječjih knjiga u Hrvatskoj te su dali pregled povijesti razvoja unutar europskog nakladničkog okvira. Proučili su opus od 150 slikovnica koje su objavljene između 1880. i 1945. godine, fokusirajući se na tekstualnu i likovnu značajku i njihov suodnos, temu i pedagoški segment.

Njihova istraživanja pokazuju da u početku nije postojao hrvatski termin za slikovnice. Riječ "slikovnjak" pojavila se tek 1869. godine u Filipovićevu Hrvatsko-njemačkom

⁷ B. Majhut, Datiranje Kuglijevih izdanja, URL: http://bib.irb.hr/datoteka/342256.Kugli_1.d

rječniku kao prijevod njemačke riječi.⁸ Termin je bio potreban za pokrivanje njemačke i francuske dječje knjige jer su hrvatske tek počele izlaziti.⁹

Kada je riječ o obliku i namijeni, u prošlosti se slikovnice nisu mnogo razlikovale od klasičnih načina na koje se danas koriste. Po pitanju uloge teksta u hrvatskim slikovnicama, moguće ih je svrstati u: slikovnice koje nemaju tekst, slikovnice koje sadrže tekst u stihovima i narativne slikovnice koje sadrže par kratkih priča ili jednu priču koja se provlači kroz cijelu knjigu.¹⁰

3.3. Vrsta slikovnice

Autori Milan Crnković i Dubravka Težak, u knjizi *Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. godine* (2002), u ključne vrste dječje književnosti ubrajaju slikovnicu, dječju poeziju, priču i dječji roman.¹¹

A. Balić i S. M. Kovač¹² ističu važnost ilustracije u slikovnici kao sredstvo poticaja i produbljanja dječjeg smisla za estetiku. Prema njihovim riječima, ilustracija pridonosi dječjem likovnom stvaralaštvu. Kako bi ilustracije u slikovnicama doprinijele kvaliteti dječje literature, nužno je djetetu nuditi likovno vrijedne ilustracije.

Slikovnice se mogu dijeliti na temelju različitih čimbenika. Mnogi autori, kritičari, urednici i izdavači posjeduju vlastite kriterije kojima se služe za razvrstavanje. Ne postoji univerzalni dogovoreni standard prema kojima bi se mogla napraviti njihova podjela. U nastavku će biti korištena podjela koju smatram ključnom za izradu vlastite slikovnice.

B. Majhut i D. Zalar, 2008. godine, donose široku kategorizaciju slikovnica, a to su

⁸ Njemački izraz koji označava knjigu koja sadrži slike i ilustracije namijenjene djeci

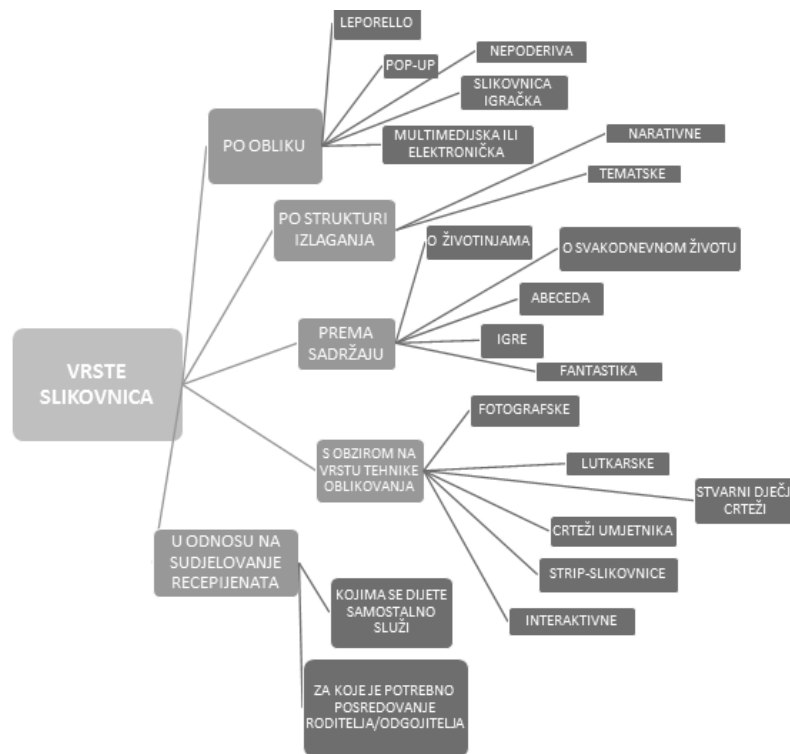
⁹ I. Martinović, I. Stirčević, Pregledni znanstveni rad - Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu, u *Libellarium*, 4, (2011): 39 - 63., URL:03_Lib_No7.indd (srce.hr)

¹⁰ I. Martinović, I. Stirčević, Pregledni znanstveni rad - Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu, u *Libellarium*, 4, (2011): 39 - 63., URL:03_Lib_No7.indd (srce.hr)

¹¹ M. Crnković – D. Težak, *Povijest Hrvatske Dječje Književnosti, Povijest Hrvatske Dječje Književnosti Od Početaka Do 1955. Godine*, 119.-123, (Znanje, Zagreb, 2002., URL: (researchgate.net)

¹² A. Balić-Šimrak, S. Narančić Kovač, *Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama*, u: *Dijete, vrtić, obitelj*, 66 (2011./2012.)

slikovnice koje se dijele po obliku, strukturi izlaganja, sadržaju, likovnoj tehnici i sudjelovanju recipijenta.

Slika 13. Grafički prikaz vrsta slikovnica prema B. Majhut i D. Zalar, 2008.

3.3.1. Slikovnice po obliku

Po obliku, slikovnice su razvrstane u: laporello slikovnicu, nepoderivu slikovnicu, pop up slikovnicu, slikovnice igračke, multimedijske ili elektroničke slikovnice.

1. Laporello je vrsta slikovnice koja se savija u obliku harmonike. Njezine stranice se mogu preklapati horizontalno i vertikalno, a najčešće je rađena od gume, plastike ili kartona. Sadrži najviše šest do deset stranica te se svaka ilustracija može, ali nije nužno, povezivati jedna s drugom. Knjiga je namijenjena najmlađoj dobnoj skupini djece jer ne zahtijeva finu motoriku i služi samo za igru (Slika 14).

2. Nepoderiva slikovnica, također nazivana i "tiha knjiga" (eng. The Quiet Book), jest interaktivno-didaktička vrsta knjige namijenjena za dobnu skupinu do 6 godina. Ta ručno rađena vrsta knjige najčešće je napravljena od različitih materijala, tkanina i raznih tekstura, zbog čega dobiva naziv nepoderiva – jer su svi materijali šivani i ne sadrži papirnate stranice kao ostale vrste slikovnica. Ona služi za razvijanje fine motorike i spretnosti jer najčešće sadrži zadatke poput zatvarača, čička, gumbića i raznih drugih materijala koji mogu zaokupiti djecu (Slika 15).
3. Pop up slikovnica prikazuje dubinu, pokret i trodimenzionalnost. Ova vrsta knjige koristi se tehnikama poput kirigamija¹³ za stvaranje trodimenzionalnih oblika i elemenata koji se pomiču ili „iskaču“. Ona može sadržavati različite mehanizme poput okretanja, preklapanja, izvlačenja i zaokretanja dijelova stranice, čime stvara dinamiku i interakciju ilustracije i korisnika. Ova vrsta knjige bit će naknadno detaljnije opisana u svrhu istraživačkog dijela rada (Slika 16).
4. Slikovnica igračka, iako sličnog karaktera kao nepoderiva slikovnica, vrsta je knjige koja kombinira tradicionalne i interaktivne elemente. Namijenjena je za poticanje djece na interakciju, kao i nepoderiva knjiga. Sačinjena je od raznih pomičnih dijelova, različitih tekstura, zvučnih elemenata i također može sadržavati ugrađenu igračku, najčešće zvečkalicu. Ovim inovativnim pristupom kombiniranja, pop up slikovnice djeci pružaju zabavno iskustvo i razvoj kroz interakciju (Slika 17).
5. Multimedijske slikovnice napredna su verzija tradicionalnih slikovnica. Ova vrsta knjiga sadrži elemente poput zvuka. Time djeca dodatno obogaćuju svoje čitalačko iskustvo i interes za tehnologiju i interaktivne medije. Djeci se, uz čitanje, pružaju popratni zvučni efekti kroz koje djeca, ne samo čitanjem, već i slušanjem, poboljšavaju svoje znanje (Slika 18).
6. Elektroničke slikovnice najnovija su vrsta izrade slikovnica. Ova vrsta također se može izraditi kombiniranjem tradicionalnih i modernih elemenata. Postoje vrste tradicionalne slikovnice koje, kao potporu, koriste tehnologiju koja služi kao dodatak knjizi. One se koriste uz pomoć aplikacija putem pametnih telefona i

¹³ Kirigami- japanska umjetnost rezanja i lijepljenja papira u objekte i dizajne, eng. prevod, URL: <https://www.dictionary.com/browse/kirigami>

tableta. Ovom vrstom slikovnice djeci se pružaju dodatne vrste interakcije koje uključuju zvuk, video, animacije i također mogu biti interaktivne – djeca mogu kliknuti, pomaknuti ili pokrenuti različite funkcije unutar aplikacije. Ona također može biti potpuno digitalna, zbog čega se dijete ne oslanja na fizičku knjigu. Time se gubi na taktilnim osobinama drugih vrsta knjiga, ali joj to ne umanjuje vrijednost jer doprinosi drugim elementima koji su djeci potrebni za učenje i zabavu (Slika 19).

Slika 14. Primjer laporello slikovnice

Slika 15. Primjer nepoderive slikovnice

Slika 16. Primjer pop up slikovnice

Slika 17. Primjer slikovnice igracke

Slika 18. Primjer multimedijske slikovnice

Slika 19. Primjer digitalne slikovnice – Pia Mia

3.3.2. Slikovnice po strukturi izlaganja

Slikovnice, prema strukturi izlaganja, mogu biti tematske i narativne.¹⁴ Narativne slikovnice vrsta su dječje literature koja, kroz kombinaciju teksta i ilustracije, priča priču. One se fokusiraju na narativni tok i, uz pomoć vizualnih i tekstualnih elemenata, tvore koherentnu priču koja će biti poučna i zanimljiva za djecu. Također, ovakva vrsta literature oslanja se na pripovjedača ili naratora koji priča priču u obliku lika iz knjige ili je to zadatak osobe koja djetetu čita knjigu. Uz pomoć knjige, djeca razvijaju maštu, edukativne vrijednosti te se emocionalno i socijalno razvijaju.

Tematska slikovnica kombinacija je edukativnih i zabavnih elemenata određene teme ili koncepta. Kroz tekst i ilustraciju djeci se pokušava detaljno i razumno prenijeti znanje o određenoj temi. Tema ovakve vrste literature najčešće je vezana uz svakodnevne problemske situacije s kojima se dijete može susresti.

3.3.3. Slikovnice prema sadržaju

Prema sadržaju, slikovnice mogu biti raznovrsne i obuhvaćati različite tematske skupine. Autori Zalar i Majhut (2008) navode kako nije moguće navesti sve tematske skupine koje slikovnice mogu obrađivati, ali ističu da su među najzastupljenijim temama: životinje, abeceda, brojevi, svakodnevni život, različite igre i slično.

3.3.4. Slikovnice s obzirom na tehniku izrade

Autori ističu da se slikovnice, s obzirom na tehniku koja se koristi za izradu, mogu kategorizirati na: slikovnice s fotografijama, lutkarske slikovnice, slikovnice sa stvarnim dječjim crtežima, radovi umjetnika, strip slikovnice i interaktivne slikovnice. Tehnika crteža, prilagođavanjem različitim potrebama i interesima djece, utječe na estetiku i sadržajni doživljaj slikovnice.

¹⁴ B. Majhut i A. Zalar, Slikovnice i dječje knjige, Naklada Ljevak, 2008.

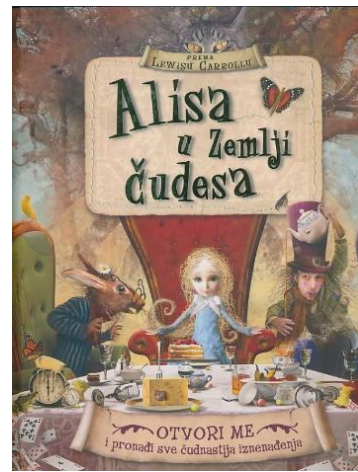
Slika 20. Primjer slikovnice s fotografijama

Slika 21. Primjer slikovnice s lutkama

Slika 22. Primjer slikovnice izradene dječjim crtežom

Slika 23. Primjer slikovnice s ilustracijama umjetnika

Slika 24. Primjer strip slikovnice

Slika 25. Primjer interaktivne slikovnice

3.3.5. Slikovnice s obzirom na sudjelovanje recipijenta

Slikovnice se mogu podijeliti i prema načinu dječjeg sudjelovanja u njihovom korištenju. Ta podjela uključuje slikovnice koje dijete može samostalno koristiti i slikovnice u kojima je potrebno aktivno angažiranje odrasle osobe. Kako i sama podjela sugerira, slikovnice koje djeca mogu samostalno koristiti dizajnirane su da omoguće djetetu samostalno praćenje priče kroz slike. Karakteristike takvih slikovnica uključuju: jednostavan jezik, jasne i atraktivne ilustracije te lako razumljive priče. Slikovnice u kojima je potrebna angažiranost roditelja, karakteristične su po složenijem tekstu, dubljim pričama, a neke od ilustracija zahtijevaju dodatna pojašnjenja. Ovakav tip slikovnice služi kako bi se roditelj ili odrasla osoba imali priliku dodatno angažirati u djetetov život i ponuditi djetetu da postavlja pitanja, potičući time njihovu maštu, moral, edukaciju i slično.¹⁵

¹⁵ B. Majhut i A. Zalar, Slikovnice i dječje knjige, Naklada Ljevak, 2008.

4. INTERAKTIVNA SLIKOVNICA

U prijašnjem poglavlju, spomenuto je kako je ova specifična vrsta slikovnice važna za izradu ovog rada i time se dodatno nadovezujem na do sada napisano.

Ova vrsta slikovnice zahtijeva znanje poput tehnike papirnato inženjeringa. Inženjering papira u osnovi znači rezanje i stvaranje oblika pomoću papira ili kartona. Uz pomoć papirnato inženjeringa, mogu se izraditi skočne i pokretne kartice te kreirati elegantne i sofisticirane skulpture koje koriste zanimljive 3D oblike. Pri tome se mogu rabiti i strojevi koji za svoje mehanizme koriste samo papir¹⁶ za stvaranje efekata, po čemu je ova knjiga posebna. Ovakva vrsta izrade knjige nije postojala sve do 1945. godine, sve dok se, razvojem tehnologije i promjenama društvenih potreba, ona nije prilagodila i postala interaktivna.¹⁷ Da bi bolje shvatili interaktivnu slikovnicu, potrebno je definirati sam pojam interakcije. Interakcija je fizička situacija u kojoj ponašanje jednog sistema utječe na ponašanje drugog sistema; proces u kojem više tijela djeluju jedno na drugo, što rezultira nekim fizikalnim ili kemijskim promjenama na tim tijelima.¹⁸

U ovom kontekstu, moje saznanje o interakciji može se interpretirati kao odnos u kojemu fizički element knjige (pokretni dijelovi, preklopni dijelovi i sl.) utječe na čitateljevo ponašanje. Djecu se potiče na manipulaciju tim elementima, što rezultira promjenama u priči i ilustracijama. Ove promjene nisu samo fizičke, već i psihološke jer potiču djecu na razmišljanje, učenje i angažiranost. Drugim riječima, kada dijete povuče karticu ili okrene stranicu u pop up slikovnici, ta radnja rezultira pojavom novih elemenata priče, čime se produbljuje sloj naracije i potiče dijete na dodatni interes.

¹⁶ Definicija izvedena iz uvodnih riječi iz knjige - Rob Ives, Paper Engineering & Pop-ups For Dummies, Wiley Publishing, Inc.

¹⁷ B. Majhut i A. Zalar, Slikovnice i dječje knjige, Naklada Ljevak, 2008.

¹⁸ Hrvatski jezični portal, URL: <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>

5. PROCES NASTANKA LIKOVNOG RADA

5.1. Ideja i cilj

Ideja ovog diplomskog rada jest izrada interaktivne dječje kuharice koja će, kroz zabavan i edukativan pristup, približiti djeci predškolske dobi svijet kuhanja. Ideja je proizašla iz osobne želje za spajanjem svoje strasti i profesije. Osim kuhanja, u slobodno vrijeme volim izrađivati stvari vlastitim rukama u različitim područjima, od šivanja i kuhanja do manipulacije papirom i ilustriranja. Spajanjem tih vještina znanjem koje sam stekla tijekom svojeg školovanja, imala sam priliku izraditi vlastitu knjigu koja spaja navedeno.

Kuharica će sadržavati recepte izvučene iz vlastite kuharice. Oni će biti prilagođeni djeci, a svaki recept će biti popraćen zanimljivim ilustracijama i interaktivnim elementima. Cilj je potaknuti djecu na učenje kroz rad, tj. kuhanje i pečenje, razvijanje osnovnih kulinarskih sposobnosti, kreativnosti te motoričkih vještina, uz aktivno sudjelovanje roditelja.

Djeca će kroz knjigu imati priliku doći u doticaj s različitim predmetima koje mogu pomicati te zanimljivim teksturama koje mogu opipati i pomoću kojih će učiti razvijati osjećaj opipa, maštu i razne motoričke sposobnosti. Također će imati priliku steći znanja o različitim sastojcima i receptima te njihovoj koristi.

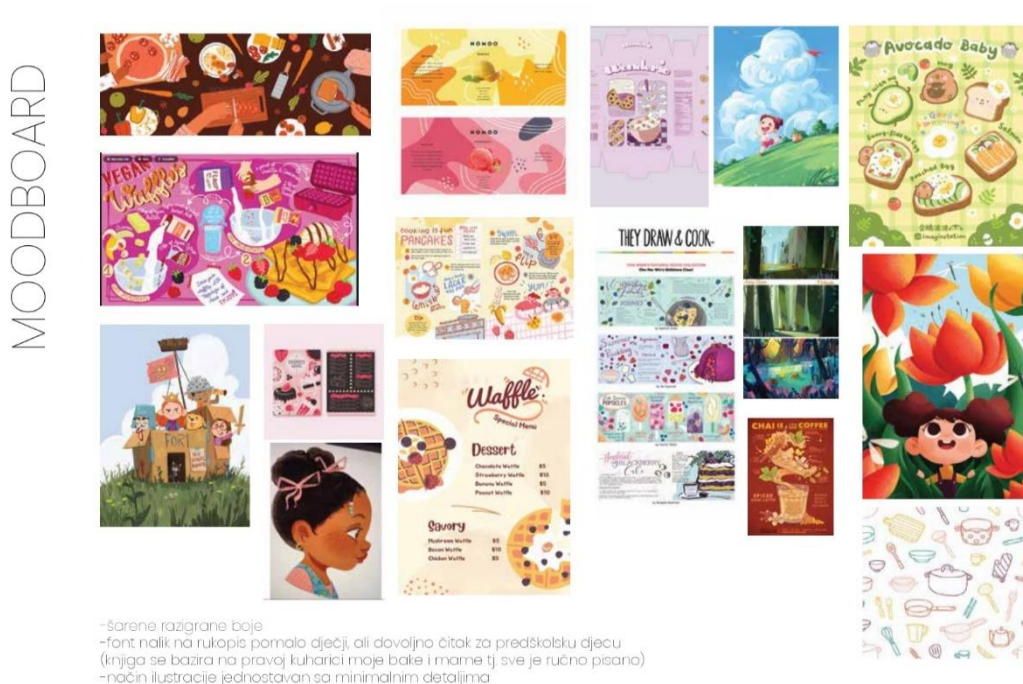
5.2. Tehnika

Tehnika koju sam koristila jest kombinacija digitalnog i tradicionalnog. Nakon što sam odlučila kakvu vrstu knjige želim napraviti i koje ću recepte koristiti, započela sam raditi skice na papiru kako bih u početku odredila koju vrstu interaktivnog sadržaja želim koristiti. Također, tekst koji se nalazi u knjizi vlastiti je rukopis prenesen u digitalni oblik pomoću web stranice Calligraphr.

Nakon toga, rad sam nastavila izrađivati u digitalnom obliku. Koristila sam Adobe Photoshop za ilustracije, Adobe Illustrator za manipulaciju tekстом i izradu prototipa pomičnih dijelova te Adobe Indesign kako bih posložila stranice i napravila završnu pripremu za print.

5.3. Početne skice

Nakon što sam izradila početni plan o receptima koji će se nalaziti u kuharici, bio je red za izradu prvih početnih skica. Prije samog početka crtanja skica, napravila sam moodboard¹⁹ ili inspiracijsku mapu. Pri izradi mape, fokusirala sam se na paletu boja i vrstu ilustracije koju želim koristiti, kao i na vrstu pokretnih dijelova koje želim implementirati u svoj rad. Početne su skice napravljene kao kostur ili grub izgled onoga što će to kasnije postati.

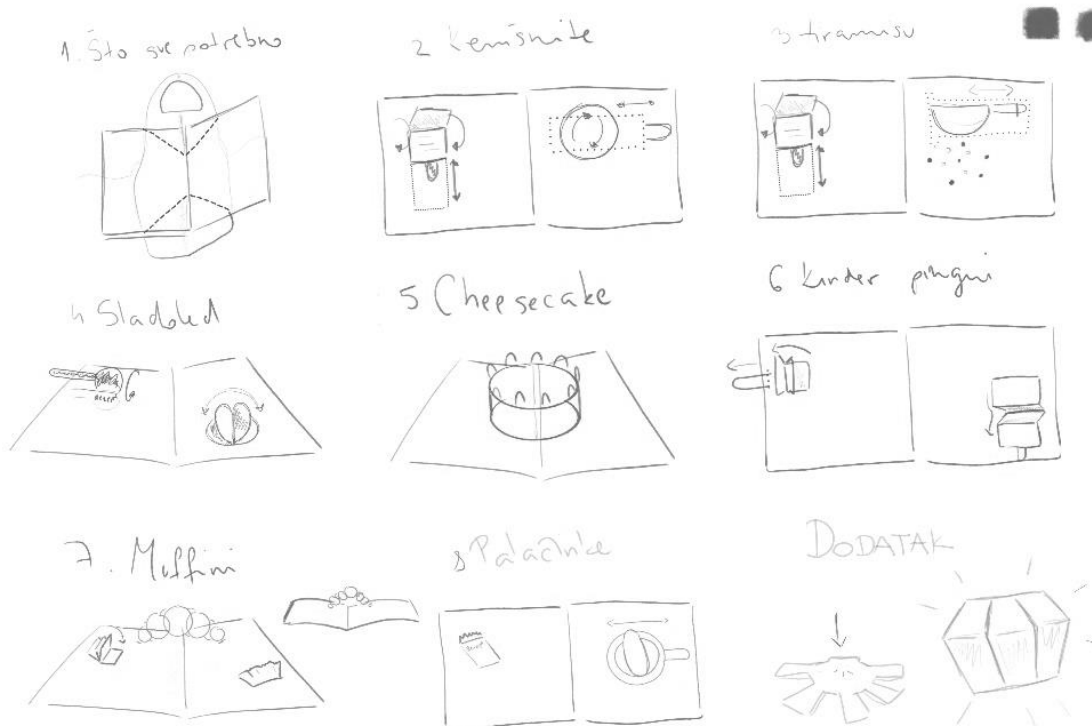

Slika 26. Prikaz inspiracijske ploče

Iako sam imala na umu kako želim da moja knjiga izgleda, realnost je drugačija, jer sam u ovom procesu došla do zaključka kako neće svaka moja ideja za pokretne dijelove funkcionirati kako sam očekivala. Iako sam imala nacrtanu početnu skicu, ona se kroz cijeli proces mijenjala, ovisno o tome hoće li se element ponašati sukladno s ilustracijom,

¹⁹ Moodboard je alat za prikupljanje ideja prije izrade dizajna; on je svojevrsan kolaž koji prikazuje predmete, slike i tekstove iz kojih crpimo inspiraciju. Njegov sadržaj povezan je u cjelinu određenom temom, URL: <https://kostimografija.hr/moodboard-kreiranje-i-izrada/>

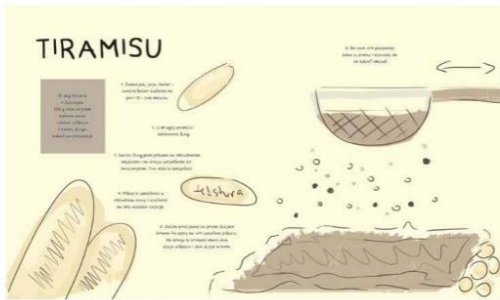
a u ovom slučaju – hoće li ona imati smisla ili samo dodatno zbunjivati. Također, u ovom dijelu još nisam potpuno uzela u obzir vrstu papira koji mogu koristiti. Iako sam znala da papir za izradu mora biti veće gramaže od običnog papira, u kasnijoj izradi došla sam do zaključka da mnoge vrste debljih papira nisu pogodne za savijanje. Iako su čvrsti i kompaktni, papiri deblje gramaže, kada se bigaju²⁰ ili, u ovom slučaju, savijaju, često se njihova struktura mijenja i papir puca pri konstantnom savijanju. Savijanje papira često uzrokuje njegovo pucanje zbog mehaničkih naprezanja i smanjenja fleksibilnosti vlakana. Kada se papir savija, vlakna na vanjskoj strani savijanja se rastežu, dok se vlakna na unutarnjoj strani sabijaju. Ovakvo naprezanje može dovesti do pucanja vlakana, osobito kod krutih ili starijih vrsta papira.²¹ Također, ako se uzme papir manje gramaže, neki pokretni dijelovi neće biti u mogućnosti potpuno se pomicati ili vratiti u početni položaj zbog svoje savitljivosti, čime se također može dogoditi lom na pokretnom elementu te je njegova funkcija zatim beskorisna.

Slika 27. Početne skice prije razrade

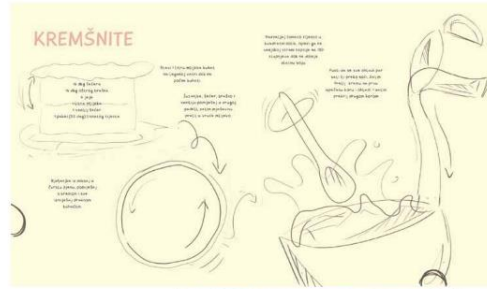
²⁰ Bigovanje je utiskivanje u štampani materijal linije za savijanje (engl. die cut), URL: <https://www.stamparijajovsic.rs/bigovanje-papira-kartona/>

²¹ <https://www.castlepress.com/page/what-causes-paper-to-crack>

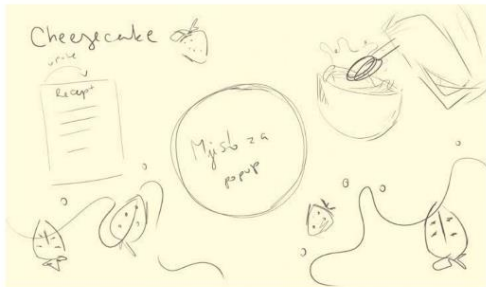
- na ovoj strani na levo se piše, kaj če no sabi in mali triptavi stoj kaj, obdajajo na saček

- na drugi strani je slika kaj, se povlačimo in jeva območje porne bočice, ki jo si zglejalo, koda da katab pada na tiramisu

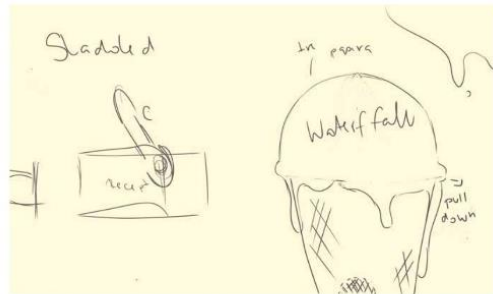

- na ovi strani su tri kraljice intencije, za sad dokino razradim ilustraciju.

- jedro je općenit i općenit se naziva recept, drugi je detaljniji sistem koji se sastoji od puni krug rada se povlače, koji se u završnici dijeli u tri stran koja se otvore, zadnja je stran koja se otvara i koja se potegne papir

- na ovi strani na sredini imaju stranica sa papir, tortu, sa mlog recepti, da mogu zglejati male knjige, koja se otvara sa svim uputama unutra

- na ovi strani: povećanjem papira odlikuju se sastojci, izgled ovog interakcija je da kada ljudi prodaju po prodavaču, žica će se pomaknuti i otvoriti tekst

- na drugu interakciju na početku je papira, dokovat će se kugle, koje su od roštilja, okusa

- na ovi strani recepti, da se na povećanje, rastegnuti i otvori ostatak recepta

- drugu interakciju je besvika, koji su na ostatak, koda da se povlače

- na sredini ove stranice na dnu se se pop-up u obliku malih muffina

- to odabir se odabire, dodatni je dio papira, da se muffin koji se u sebi otvara, element koji se baci na svoju podlogu, rastvoro se u već muffin

Slika 28. Početne skice za knjigu

Dimenzije koje sam koristila su 420 mm x 260 mm. Nema potrebe da je knjiga koju želim izraditi većih dimenzija. Svrha ove knjige jest da se koristi za vrijeme pravljenja recepata, tako da bi moglo biti problematično ukoliko bi knjiga bila većih dimenzija. Ove dimenzije odabrane su i iz praktičnih razloga. Dimenzija papira na kojem će knjiga biti printana jest A3+, a njegove dimenzije, 483 mm x 329 mm, odgovaraju omjerima u kojima se rad može printati, uz dodatne rezne linije i dodatni bleed²², dio kojim omogućavam dodatni prostor za manevriranje ilustracijom, kako u završnoj fazi rezanja ne bi došlo do pogreške pri rezanju ili nedostatka ilustracije u reznim dijelovima. Svaka ilustracija bit će printana kao jedna ilustracija na duplerici.²³

5.4. Oblikovanje i dizajn

U istraživačkom sam dijelu uzela u obzir dob klijenata, vrstu knjige i oblik knjige koju pokušavam izraditi. S tim informacijama, odlučila sam se na jednostavniji oblik ilustracije, uzimajući u obzir da bi kompleksnije ilustracije mogle odstupati od predviđene dobne skupine za koju je knjiga namijenjena. Jednostavne ilustracije pomažu u razvoju djetetove sposobnosti prepoznavanja oblika i boja, što je osnovna vještina u ranom djetinjstvu. Jednostavni i jasni vizualni elementi omogućuju djeci bolje razumijevanje i prepoznavanje različitih oblika, boja i objekata.²⁴ Na taj način, ilustracije postaju alat za učenje koji doprinosi djetetovom razvoju. Također, zbog kompleksnosti nekih pokretnih dijelova, bilo je logičnije da se držim jednostavnosti kako bi se pokretni dijelovi istaknuli.

U obzir sam uzela prilagodbu ilustracija s pokretnim dijelovima, na način da one imaju smisla. U svakom koraku uzimala sam u obzir da se ilustracija i pokretni dijelovi moraju slagati. Iz tog razloga, početne ilustracije nisu se uklapale u cjelokupni dojam i u kasnijoj obradi sam promijenila cijeli izgled početne faze.

Nakon odabira vrste ilustracije, također sam uzela u obzir paletu boja. Kako bi knjiga bila unificirana, boje se provlače kroz cijelu knjigu, ponavljajući se u raznim elementima

²² Napust (bleed) - krajnje dijelove dokumenata nazivamo "zona napusta". Kako biste izbjegli neželjeno pojavljivanje bijelog ruba u dokumentima, budite sigurni da ste izvukli sve slike, podloge ili objekte u zonu napusta, URL: https://www.abgrafika.hr/stvari_koje.html

²³ Dvije susjedne stranice u knjizi ili časopisu, https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=ff5nURg%253D

²⁴ Važnost ranog učenja oblika i boja, URL: <https://malivrtuljak.hr/2022/05/04/vaznost-ranog-ucenja-oblika-i-boja/>

poput pozadine i zdjela za kuhanje te drugih detalja. Na taj način knjiga zadržava skladan i privlačan vizualni izgled, a interaktivni dijelovi i ilustracije ostaju jasni i istaknuti, čime se djeci olakšava fokusiranje na sadržaj i interakciju.

Nakon cijelog istraživačkog dijela i sve pripreme, kuharica nije bila popunjena. S obzirom da je rad pun osobnih aspekata, imala sam potrebu dodatno je upotpuniti maskotama. Uključila sam maskote u obliku dva člana obitelji, a to su Pepa i Tonka, dva znatiželjna psa koja su me u prošlosti, ali i danas, sa znatiželjom pratila dok kuham u kuhinji, tako da je bilo logično tu znatiželju prenijeti u knjigu. Njihovom pojavom privlačim dječju pažnju na dijelove koji sadrže pomične elemente ili elemente koji su neprimjetni. Također, time će djeca usmjeriti svoju zainteresiranost na mjesto gdje se psići nalaze. Osim praktičnosti, djeca često stvaraju emocionalnu vezu s likovima i time se poboljšava ukupno iskustvo korištenja knjige te se potiče njihova znatiželja.²⁵ Njihovom pojavom stvaram balans između likova i pozadine. Kako bih održala vizualnu koheziju, njihova boja i stil dosljedni su kroz cijelu knjigu i ne odstupaju stilski od ostatka knjige. Maskote će biti predstavljene na početku knjige kroz kratki tekst koji djecu uvodi u kuharicu. Psići će ih upoznati sa svojim osobinama nestašnosti i znatiželje i time osigurati dodatnu vrijednost knjige, bez ometanja glavne teme knjige, a to je kuhanje. Time će se postići balans između zabave i edukacije.

Slika 29. Početna skica za maskotu Pepe

²⁵The National Children's Book and Literacy Alliance, Why Do Kids Need Books?, URL: <https://thencbla.org/advocacy/why-do-kids-need-books/>

U početnoj sam skici pokušala prenijeti vizualne karakteristike, ali i samu osobnost Pepe. Njezina narav je blage prirode. Ona je nježna i znatiželjna te u srži vrlo plaha i pažljiva. Njezina narav potpuna je suprotnost Tonkinog lika. Vrckasta i razigrana, ona je također nestašna i puna energije. Njihovom kombinacijom dobila sam savršen spoj, poput onoga kod roditelja i djece. Pepa predstavlja ulogu roditelja koji su puni nježnosti i brinu se za djecu, u ovom slučaju Tonku, koja je kao malo dijete koje voli istraživati i otkrivati. Početnu skicu Pepe, u potpunosti sam stilski promijenila jer se nije uklapala kao dio cjelokupne ilustracije. U slici ispod donosim prikaz završnog izgleda obje maskote i njihove pojedinačne poze korištene u knjizi.

Slika 30. Završni izgled maskote Pepe

Slika 31. Završni izgled maskote Tonke

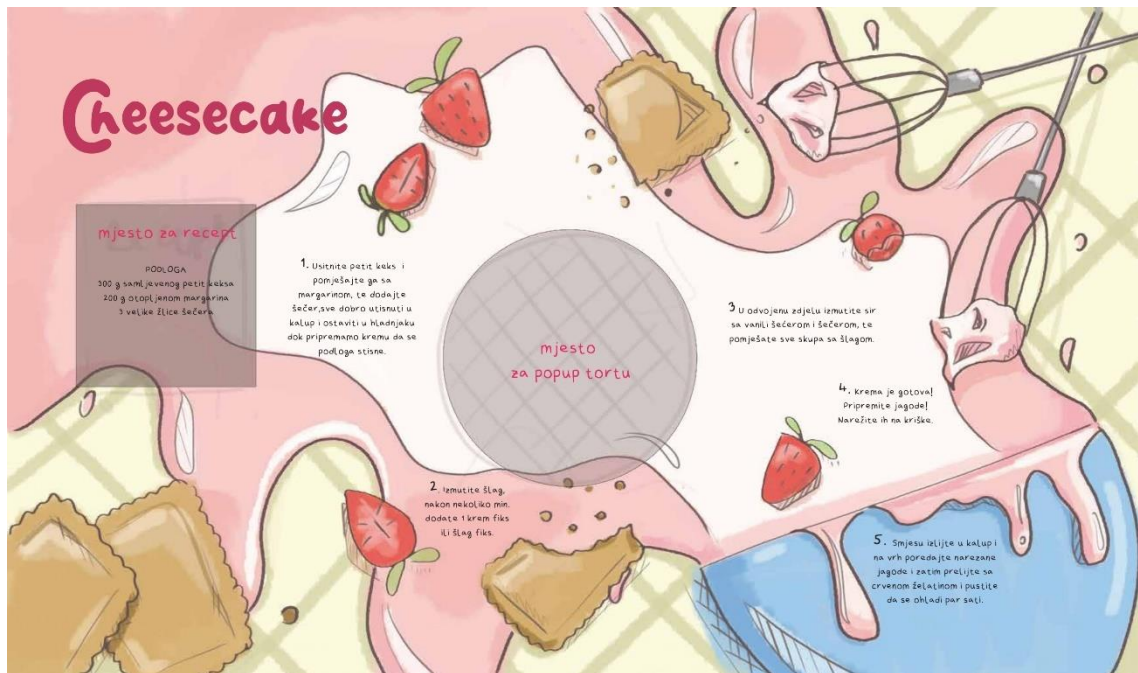

Slika 32. Poze maskota koje se provlače kroz ilustraciju

5.5. Razrada

Nakon početne razrade, rad nastavljam u digitalnom obliku. U početnim skicama ideja je bila da knjiga ilustracijom pokazuje, korak po korak, koji je djetetov zadatak, ali ubrzo sam shvatila da ilustracije koje radim nisu ujednačene i ne izgledaju kao da su nastale iz iste ideje. Kako bih ujedinila sve ilustracije i olakšala proces rada, kroz cijeli se rad provlači ista pozadina, a to je stolnjak. Cijela je radnja zaokružena na jednom stolu na

kojem nastaju slasne kreacije. Time se cijela ilustracija ujednačila. Pomoću toga, dobila sam prostor za stvaranje nereda po kojem je knjiga dobila ime. Tim rješenjem olakšala sam si izradu ostatka ilustracija u kojima sam se mogla više posvetiti izradi pomičnih elemenata i time ih staviti u prvi plan.

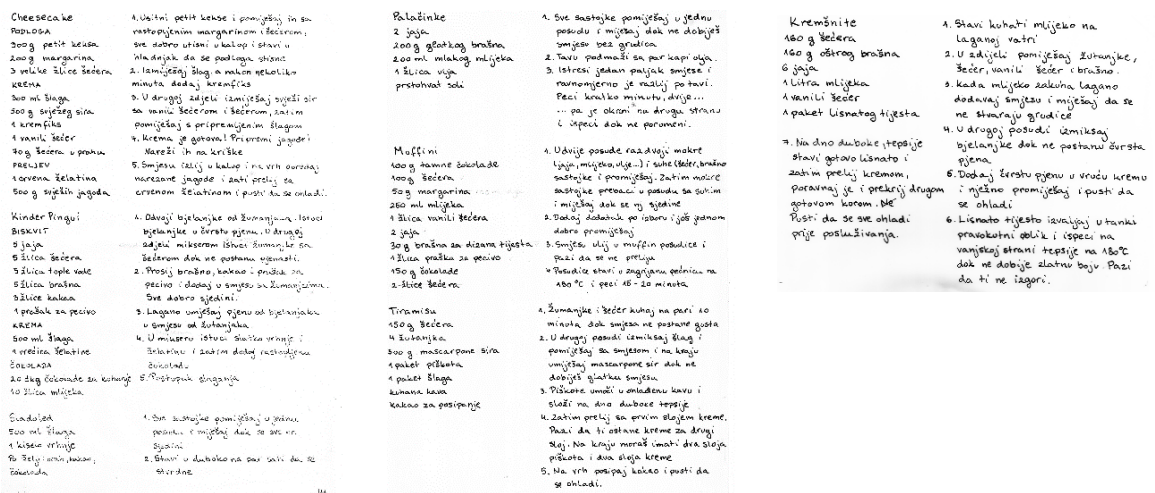
Slika 33. Početna ideja novog izgleda ilustracija

U svakoj skici sam u obzir uzimala prostor u kojem će se nalaziti pokretni dijelovi. Oblikovala sam ilustracije tako da ima dovoljno prostora i, sukladno tome, ilustracija u ovom procesu podređena je tekstu i pokretnim elementima te njome manipuliram izgled stranice.

U ovom sam radu kao knjige vodilje koristila knjige *Cut And Fold Techniques For Pop-Up Designs* autora Paula Jacksona, *Pop-Up! A manual of paper mechanisms* autora Duncana Birminghama i *Paper Engineering & Pop-Ups For Dummies* autora Roba Ivesa. U navedenim se knjigama, pomoću slika, prikazuje na koje se sve načine može izraditi pop-up. Iako su vrlo korisne, u njima se nalaze vrlo općeniti prikazi te mi nisu bile dovoljne. Zbog specifične teme ovog rada, bilo je vrlo teško pronaći pop-up elemente koji zadovoljavaju ili koji su tematski približni mojem radu. Zatim sam svoje istraživanje okrenula prema mrežnoj stranici You Tube. Uz pomoć raznih video uradaka, pronašla sam

pokretne elemente koji su mi pomogli u izradi početnog kostura koji sam naknadno sama nadograđivala, kako bi elementi bili u potpunosti prilagođeni mojim ilustracijama. U nastavku su prikazi primjera pronađenog materijala i usporedba s mojim završnim izgledom.

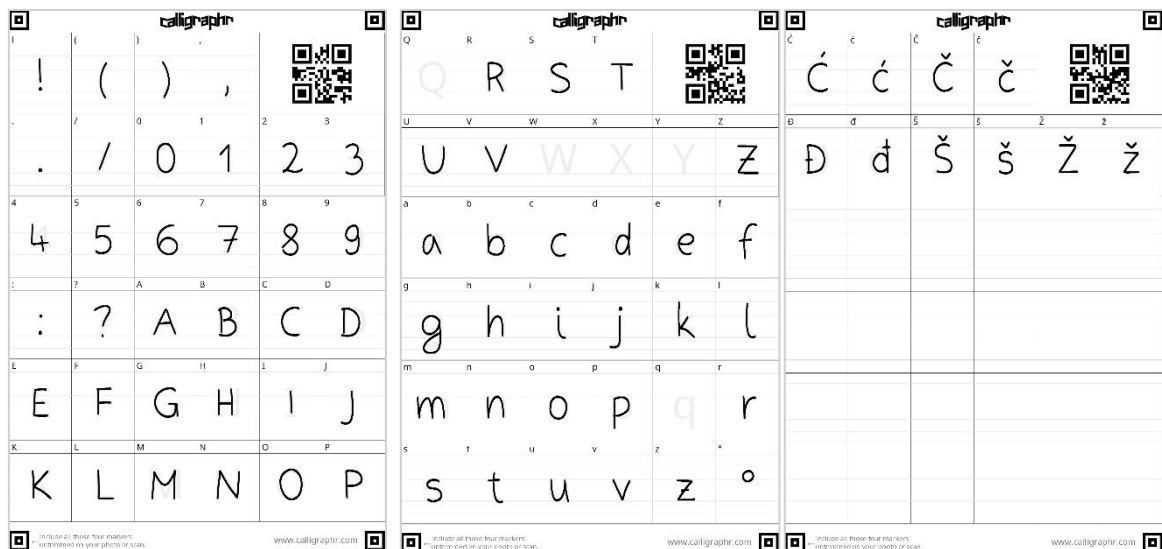
U završnom dijelu izrade rada, fokus je bio na tipografiji. Ova je knjiga tematski vrlo personalna i isprepletena uz puno osobnih elemenata. S time na umu, uz konzultacije s mentorom, tipografiju sam odlučila ispisati ručno. Sav tekst korišten u knjizi izvađen je iz vlastite obiteljske kuharice i prepisan na način da se prilagođava uzrastu djece, a napisan je tako da dijete razumije pročitano. Tijekom konzultacija razgovarali smo o pitanju treba li tekst pratiti ilustracije ili je taj potez suvišan. Tu teoriju odlučila sam testirati na isprintanoj stranici i komadu paus papira. U početnoj fazi, ručno ispisani tekst sam skenirala i prenijela u Adobe Illustrator. Tekst sam ispisala na par načina. Prvi način jest način kojim ispisujem tekst koji prati ilustracije, a drugi način jest taj da je ilustracija pravilno raspoređena bez dodatnih presavijanja i manipulacije tekстом.

Slika 34. Prikaz ručno ispisanog teksta korištenog u knjizi

Nakon izvođenja, zaključila sam da manipulacija teksta dodatno otežava čitanje. Iako djeca predškolske dobi već posjeduju određene čitalačke sposobnosti, smatram da bi im ovakav način dodatno otežao praćenje sadržaja.

U nastavku koristim drugu opciju u kojoj tekst nema dodatnih manipulacija. Ispisan tekst postavila sam na predodređena mjesta koja sam uzela u obzir pri izradi ilustracija i time si osigurala da tekst, zbog uočljivosti i čitkosti, nema pozadinske smetnje. Tekst sam pokušala ostaviti u originalnom ispisanom obliku kako bi osjećaj bio kao u obiteljskoj kuharici, ali količina teksta i rukopis otežavali su manipulaciju i prepravak tiskarskih grešaka koje sam naknadno uočila. Naposljetku, odlučila sam izraditi svoj rukopis u digitalnom obliku uz pomoć web stranice Calligraphr. Na stranicu sam unijela već prethodno ispisan tekst i iz njega izvukla cijelu abecedu i dodatne znakove koje sam smatrala poželjnima ili potrebnima. Time sam izradila rukopis koji je jednostavniji za prilagođavanje, a ipak sam u njega unijela dio svoje osobnosti.

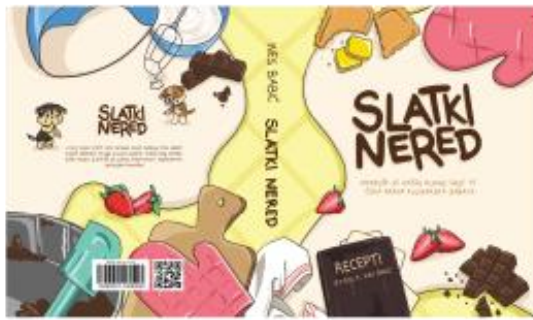
Slika 35. Prikaz unosa teksta prije digitalizacije

5.6. Završni rad

Nakon što je rad bio u potpunosti dovršen, stranice sam spremila i prenijela u Adobe InDesing kako bih si olakšala raspodjelu stranica i dodatnih pokretnih elemenata spremnih za printanje.

Slika 36. Mock up primjer završnog izgleda knjige

Slika 37. Prikaz gotovih ilustracija bez pokretnih dijelova

Nakon što su stranice isprintane, odlučila sam sama sastaviti knjigu. Preuzela sam sve korake rezanja, lijepljenja i slaganja pokretnih dijelova knjige. Samostalno sam izrezivala svaku stranicu, precizno lijepila elemente i pažljivo slagala sve pokretne dijelove kako bi knjiga bila interaktivna i funkcionalna. Ovaj ručni rad omogućio mi je potpunu kontrolu nad kvalitetom izrade i osigurao da svaki detalj bude savršeno prilagođen dizajnu knjige.

Slika 38. Prikaz procesa rezanja i bigovanja stranica

6. ZAKLJUČAK

Izrada interaktivne dječje kuharice zahtjevan je, ali kreativan proces koji spaja različita znanja iz područja ilustracije, dizajna, pedagogije i, u ovom slučaju, osnovnih kulinarskih vještina. Cilj ove kuharice bio je stvoriti alat koji će djeci predškolske dobi na zabavan i edukativan način predstaviti osnove kuhanja te potaknuti njihovu kreativnost, motoričke vještine i ljubav prema hrani i kuhanju.

U stvaranju ove kuharice, odabrala sam jednostavne recepte koje sam izvukla iz vlastite obiteljske kuharice. Posebnu pozornost obratila sam na vizualnu atraktivnost i interaktivnost knjige te motiviranje djece na aktivno sudjelovanje. Roditelji su važni partneri u korištenju ove kuharice jer njihovo sudjelovanje i podrška čine djecu sigurnijom i uspješnijom u kuhanju.

Projekt ističe važnost ilustracije u dječjoj književnosti, kako za poticanje mašte, tako i za razumijevanje sadržaja. Interaktivne slikovnice pružaju dodatnu vrijednost jer omogućuju djeci učenje kroz igru i praktično iskustvo. Ukratko, interaktivni recepti u ovoj kuharici predstavljaju novi pristup edukativnim materijalima za djecu predškolske dobi.

Kulturna rečenica književnika Hrvoja Hitreca 'Oni su mali, ali su veliki, odnosno, hoću reći, nisu više mali, ali su dosta veliki da ne budu mali!' savršeno se uklapa kao opis osobina djece predškolske dobi. Nadam se da će ova kuharica potaknuti djecu na istraživanje svijeta kuhanja, razvijanje kreativnosti i stvaranje nezaboravnih trenutaka sa svojim roditeljima.

7. LITERATURA

KNJIGE

1. T. Dalley, *The complete guide to illustration and design: techniques and materials*. New Jersey: Chartwell Books, 1986.
2. D. Zalar, S. Kovač-Prugovečki i Z. Zalar, *Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica 2*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, 2009.
3. M. Crnković, D. Težak, *Povijest Hrvatske Dječje Književnosti, Povijest Hrvatske Dječje Književnosti Od Početaka Do 1955. Godine*, 119.- 123, Zagreb: Znanje, 2002.
4. B. Majhut i A. Zalar, *Slikovnice i dječje knjige*, Naklada Ljevak, 2008.
5. R. Ives, *Paper Engineering & Pop-ups For Dummies*, Wiley Publishing, Inc.,
6. L. Zeegen, *The fundamentals of Illustration*, Crush Design and Art Direction, 2005.
7. Š. Batinić, B. Majhut *Od slikovanja do vragobe, Hrvatske slikovnice do 1945. godine*, Zagreb: Hrvatski školski muzej, 2001.
8. B. Hlevnjak, *Kakva je to knjiga slikovnica?* U: Javor, R. (2000) *Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, str. 7-11, 2000.

INTERNET IZVORI

1. *The National Children's Book and Literacy Alliance, Why Do Kids Need Books?*, URL: <https://thencbla.org/advocacy/why-do-kids-need-books/> (Pristupljeno 12.6.2024.)
2. Hrvatski jezični portal, URL: <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>
3. B. Majhut, *Datiranje Kuglijevih izdanja*, URL: http://bib.irb.hr/datoteka/342256.Kugli_1.d (Pristupljeno 3.6.2024.)
4. Martinović, I. Stirčević, *Pregledni znanstveni rad -Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*, u *Libellarium*,4, (2011): 39-63., URL:03_Lib_No7.indd (srce.hr) (Pristupljeno 22.5.2024.)
5. <https://www.castlepress.com/page/what-causes-paper-to-crack> (Pristupljeno 24.5.2024.)
6. <https://kostimografija.hr/moodboard-kreiranje-i-izrada/> (Pristupljeno 10. 5.2024.)
7. <https://www.stamparijajovsic.rs/bigovanje-papira-kartona/> (Pristupljeno 1.6.2024.)
8. https://www.abgrafika.hr/stvari_koje.html (Pristupljeno 26.5.2024.)

9. *Važnost ranog učenja oblika i boja,*

URL:<https://malivrtuljak.hr/2022/05/04/vaznost-ranog-ucenja-oblika-i-boja/>

(Pristupljeno 2.6.2024.)

10. <https://www.dictionary.com/browse/kirigami>

ZNANSTVENI ČLANCI

1. A. Balić-Šimrak i S. Narančić Kovač, "Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama", *Dijete, vrtić, obitelj*, vol.17, br. 66, str. 10-12, 2011. [Online]. URL: <https://hrcak.srce.hr/124188>.
2. B. Majhut, "Počeci hrvatske slikovnice", *Dijete, vrtić, obitelj*, vol.19, br. 71, str. 20-22, 2013. URL: <https://hrcak.srce.hr/145409>.

POPIS SLIKA

Slika 1. Četiri jahača apokalipse, Albrecht Dürer, 1498.

Slika 2. Anatomske studije ramena Leoarda Da Vincija, nacrtane oko 1510. ili 1511

Slika 3. Gillian Ayers, Kolaž

Slika 4. Rudi Aljinović, Strip Calvin i Hobbes

Slika 5. Autor nepoznat, ilustracija

Slika 6. Eliooli, Ilustracija, elioart.net

Slika 7. Autor nepoznat, Ilustracija

Slika 8. John Parra, Ilustracija

Slika 9. Erin E. Stead, Ilustracija

Slika 10. Nicoletta Ceccoli, Ilustracija

Slika 11. Rebecca Wright, Ilustracija

Slika 12. Jan Amos Komensky, Osjetilni svijet u slikama, 1658.

Slika 13. Grafički prikaz vrsta slikovnica prema B. Majhut i D. Zalar, 2008.

Slika 14. Primjer laporello slikovnice

Slika 15. Primjer nepoderive slikovnice

Slika 16. Primjer pop up slikovnice

Slika 17. Primjer slikovnice igračke

Slika 18. Primjer multimedijske slikovnice

Slika 19. Primjer digitalne slikovnice – Pia Mia

Slika 20. Primjer slikovnice s fotografijama

Slika 21. Primjer slikovnice s lutkama

Slika 22. Primjer slikovnice izrađene dječjim crtežom

Slika 23. Primjer slikovnice s ilustracijama umjetnika

Slika 24. Primjer strip slikovnice

Slika 25. Primjer interaktivne slikovnice

- Slika 26. Prikaz inspiracijske ploče*
- Slika 27. Početne skice prije razrade*
- Slika 28. Početne skice za knjigu*
- Slika 29. Početna skica za maskotu Pepe*
- Slika 30. Završni izgled maskote Pepe*
- Slika 31. Završni izgled maskote Tonke*
- Slika 32. Poze maskota koje se provlače kroz ilustraciju*
- Slika 33. Početna ideja novog izgleda ilustracija*
- Slika 34. Prikaz ručno ispisanog teksta korištenog u knjizi*
- Slika 45. Prikaz unosa teksta prije digitalizacije*
- Slika 36. Mock up primjer završnog izgleda knjige*
- Slika 37. Prikaz gotovih ilustracija bez pokretnih dijelova*
- Slika 38. Prikaz procesa rezanja i bigovanja stranica*